

Sygn. akt III AUa 2117/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Michał Bober
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt VII U 2082/11

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 2117/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 kwietnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., powołując się na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił ustalenia R. K. prawa do emerytury wskazując, że nie udowodnił on co najmniej 15 letniego okres pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 11 lat, 3 miesiące i 11 dni.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy podał, że nie uznał jako okresów pracy w szczególnych warunków okresów zatrudnienia wnioskodawcy:

- 1) od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w (...),
- 2) od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...),
- 3) od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...),
- 4) od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. w (...) Krajowy i (...), ponieważ przedłożone zaświadczenia dotyczące tych okresów zatrudnienia nie spełniają warunków formalnych.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. K. zaskarżając ją w całości oraz domagając się jej zmiany i przyznania mu emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej.

Ponadto odwołujący wniósł on o uznanie za wykonywaną w szczególnych warunkach pracę w okresach jego zatrudnienia:

- 1) od dnia 01 marca 1968 r. do dnia 26 stycznia 1973 r. w PGR R. Zakładzie Rolnym w W. na stanowisku traktorzysty,
- 2) od dnia 04 lutego 1972 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. oraz od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego,
- 3) od dnia 02 lipca 1990 r. do dnia 30 września 1990 r. w Usługowej Spółdzielni Pracy (...) w G. na stanowisku czyściciela kotłów,
- 4) od dnia 01 marca 1994 r. do dnia 30 kwietnia 1995 r. w Międzynarodowym Transporcie Drogowym (...) F. S. na stanowisku kierowcy,
- 5) od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) w S. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego,
- 6) od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...) T. G. na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym,
- 7) od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy ciągnika siodłowego z naczepą,
- 8) od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji i podtrzymując zaprezentowane w niej stanowisko.

Organ rentowy wskazał także, iż w myśl art. 50 lit. d ust. 1 ustawy emerytalnej w wymiarze półtora krotnym zalicza się okres pracy górniczej jedynie przy ustalaniu emerytury górniczej - podczas gdy w niniejszym postępowaniu ubezpieczony ubiega się o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym.

Wyrokiem z dnia 25 września 2012 r. w sprawie VII U 2082/11 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 14 kwietnia 2011 r. i ustalił R. K. prawo do emerytury z dniem ukończenia 60 roku życia.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

R. K., urodzony dnia (...), z zawodu górnik i kierowca samochodów ciężarowych, w dniu 24 lutego 2011 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu (...)r. Nie pozostaje w stosunku pracy od dnia 06 czerwca 2009 r. Nie jest on także członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony na dzień 01 stycznia 1999 r. wykazał staż sumaryczny w wysokości 26 lat, 7 miesięcy i 28 dni, w tym okresy składkowe w wysokości 26 lat, 6 miesięcy i 22 dni. Udokumentował także 11 lat, 3 miesiące i 11 dni stażu pracy w warunkach szczególnych.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 14 kwietnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ustalenia R. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 01 marca 1968 r. do dnia 26 stycznia 1973 r. R. K. był zatrudniony w Kombinacie (...) w W. na stanowisku traktorzysty. W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych - prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Ubezpieczony wykonywał wszystkie czynności związane z uprawą roli: wywoził obornik, zwoził siano, zboże, robił opryski, w okresie zim wywoził obornik i gnojowicę, zwoził nawozy do zakładu rolnego, zimą magazynował nawozy, zwoził paszę dla trzody i bydła. Ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia (od momentu uzyskania uprawnień) jeździł ciągnikiem jako traktorzysta. Wykonywał wszystkie czynności jakie wykonuje się w rolnictwie.

W tym okresie od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową, gdzie był kierowcą (...). Bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej, od dnia 04 lutego 1974 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...) w G. Oddziale w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

Prawo jazdy na samochody ciężarowe na samochody powyżej 3,5 t. (kategoria C) posiada od 1973 r., uprawnienia te zdobył w trakcie służby wojskowej, zaś prawo jazdy na traktory posiada od dnia 08 czerwca 1970 r. (do tego momentu pracował jako pracownik fizyczny).

W okresie od dnia 01 marca 1994 r. do dnia 30 kwietnia 1995 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S. na stanowisku kierowcy, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Ubezpieczony jeździł samochodami TIR w ramach transportu międzynarodowego po Europie Zachodniej i Rosji. Podmiot o nazwie F. Międzynarodowy Transport Drogowy F. S. nie widnieje w Krajowym Rejestrze Sądowym, przedsiębiorstwo obecnie nie istnieje, nie żyje także jego ówczesny właściciel, zaś ubezpieczonemu nie udało się skontaktować z przebywającym za granicą jego bratem M. S..

W okresie od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. oraz od dnia 19 lipca 1999 r. do dnia 30 września 1999 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy mechanika samochodów ciężarowych, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Pracował on jako kierowca samochodów ciężarowych ciągników siodłowych, jeździł po Europie Zachodniej i na wschód do M., został zatrudniony w związku z poszukiwaniem pracownika posiadającego uprawnienia i kierowcy, i mechanika - które ubezpieczony posiadał. Firma zajmowała się transportami na zlecenie innych firm, wożeniem drobnicy - m.in. mebli z Hiszpanii, palet drewnianych z Polski.

Świadek R. W. znał ubezpieczonego od dzieciństwa, pracował z nim w Gospodarstwie Rolnym (...), późniejszym Kombinacie (...) w W., gdzie pracował w latach 1966-1991 na stanowisku traktorzysty lub kierowcy samochodu ciężarowego. Okres pracy w tym gospodarstwie rolnym został zaliczony mu do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, otrzymał emeryturę w związku z pracą w szczególnych warunkach w tym gospodarstwie rolnym.

Świadek E. S. znał ubezpieczonego ze wspólnej pracy w Kombinacie (...) w W., gdzie pracował od 1969 r. (analogicznie jak ubezpieczony) jako traktorzysta na ciągniku gąsienicowym, na stanowisku traktorzysty lub kierowcy samochodu ciężarowego. Niewiele czasu po nim zatrudnił się tam ubezpieczony. Okres pracy w tym gospodarstwie rolnym został zaliczony mu do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, otrzymał emeryturę w związku z pracą w szczególnych warunkach w tym gospodarstwie rolnym.

Świadek M. P. znał ubezpieczonego jako sąsiada, mieszkał w tym samym budynku w T. przy ul. (...), gdzie świadek zamieszkiwał w latach 1973-1992 r. Posiadał informacje, iż ubezpieczony pracował jako kierowca TIRa w latach 1990-1992.

Świadek W. D. był pracodawcą ubezpieczonego w 1998 i 1999 r. Był on zatrudniony u świadka jako kierowca samochodów ciężarowych ciągników siodłowych, jeździł po Europie Zachodniej i na wschód do M..

Świadek A. B. znał ubezpieczonego z wspólnej pracy w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S.. Był tam zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego od dnia 01 kwietnia 1994 r. do dnia 12 grudnia 1994 r., w tym samym okresie co ubezpieczony. Ubezpieczony jechał z nim w pierwszą trasę do Rosji, jako że pracownicy jeździli w zespołach dwuosobowych.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych ubezpieczonego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd ten również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków: R. W., E. S., W. D. oraz A. B., którzy jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, w ocenie Sądu I instancji zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania korespondują z pozostałym zgromadzonym w aktach sprawy materiałem dowodowym, jak również z twierdzeniami ubezpieczonego, które także zdaniem tego Sądu zasługiwały na wiarę. Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zeznania tych świadków odnośnie charakteru i miejsca wykonywania pracy przez ubezpieczonego, albowiem osoby te pracowały razem z ubezpieczonym w tych samym zakładzie pracy (Kombinacie (...) w W.) lub zatrudniały (W. D.) ubezpieczonego, znały zatem specyfikę pracy, zakres powierzonych czynności oraz sposób i miejsce ich wykonywania.

W ocenie tego Sądu odwołanie R. K. jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa

według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ustawy. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku

emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie zaś z ust. 2 w/w przepisu ustawy, przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - co oznacza, iż powyższe wyłączenie okresów niewykonywania pracy nie dotyczy okresów przed dniem 14 listopada 1991 r. (jak okres sporny w niniejszym postępowaniu). Ustęp 4 powyższego przepisu z kolei wskazuje, iż wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), dalej: rozporządzenie, które w § 4 wskazuje, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A (stanowiącym załącznik do rozporządzenia) nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do rozporządzenia:

- w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją 2 wymienione są m.in. prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, zaś pod pozycją 3 prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych,
- w dziale IV (W chemii) pod pozycją 39 wymienione są prace takie jak oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych.

Sąd I instancji dodatkowo wskazał, iż - zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ustępie 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia).

Sąd ten zwrócił jednak uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwały S.N.: z dnia 10 marca 1984 r. w sprawie III UZP 6/84 oraz z dnia 21 września 1984 r. w sprawie III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. Sąd Okręgowy podkreślił, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1985 r. Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Bezspornym jest, iż R. K. ukończył w dniu (...) r. wymagane dla mężczyzn ubiegających się o prawo do emerytury na szczególnych warunkach 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również nie pozostawał w stosunku pracy od dnia 06 czerwca 2009 r. Nie ulega również wątpliwości, iż ubezpieczony udowodnił wymaganą ilość okresów składkowych i nie składkowych według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r., ustaloną przez ZUS na 26 lat, 7 miesięcy i 28 dni.

Pierwotnie organ rentowy w zaskarżonej decyzji (plik II k. 29 akt rentowych) wskazał, iż brak jest podstaw do zaliczenia ubezpieczonemu do powyższego okresów zatrudnienia w:

- 1) Przedsiębiorstwie Handlowo-Uslugowo-Produkcyjnym (...) w S. od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. - wobec faktu, iż zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 14 czerwca 1999 r. nie powołuje się na rozporządzenie ze wskazaniem wykazu, działu i pozycji rozporządzenia,
- 2) Firmie (...) od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. - wobec faktu, iż zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 15 czerwca 1999 r. nie powołuje się na rozporządzenie ze wskazaniem wykazu, działu i pozycji rozporządzenia,
- 3) (...) Krajowym i (...) od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. - wobec faktu, iż zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 09 czerwca 1999 r. nie powołuje się na rozporządzenie ze wskazaniem wykazu, działu i pozycji rozporządzenia,
- 4) (...) Krajowym i (...) od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. - wobec braku pieczęci nagłówkowej, jak również imiennej osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 09 kwietnia 2010 r.

Natomiast R. K. w swoim odwołaniu od powyższej decyzji wniósł o uznanie za wykonywanej w szczególnych warunkach pracy w okresie zatrudnienia:

- 1) od dnia 01 marca 1968 r. do dnia 26 stycznia 1973 r. w PGR D. Zakładzie Rolnym w W. na stanowisku traktorzysty,
- 2) od dnia 04 lutego 1972 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. oraz od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego,
- 3) od dnia 02 lipca 1990 r. do dnia 30 września 1990 r. w Usługowej Spółdzielni Pracy (...) w G. na stanowisku czyściciela kotłów,
- 4) od dnia 01 marca 1994 r. do dnia 30 kwietnia 1995 r. w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S. na stanowisku kierowcy,
- 5) od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Uslugowo-Produkcyjnym (...) w S. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego,
- 6) od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...) na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym,
- 7) od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy ciągnika siodłowego z naczepą,
- 8) od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. oraz od dnia 19 lipca 1999 r. do dnia 30 września 1999 r. w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych.

Ostatecznie jednak przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za czas pracy w warunkach szczególnych w szczególnych warunkach może zostać uznany okres pracy ubezpieczonego:

1) od dnia 01 marca 1968 r. do dnia 26 stycznia 1973 r. w Kombinacie (...) w W. na stanowisku traktorzysty (w tym odbywania przez niego od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. zasadniczej służby wojskowej),

2) od dnia 01 marca 1994 r. do dnia 30 kwietnia 1995 r. w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S. na stanowisku kierowcy,

3) od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. w (...) Krajowym i (...) na stanowisku kierowcy mechanika samochodów ciężarowych,

- zgodnie ze sprecyzowanym żądaniem ubezpieczonego odnośnie zaliczenia do okresów pracy w warunkach szczególnych tych właśnie okresów zatrudnienia.

W pierwszym rzędzie Sąd I instancji zaznaczył, iż przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie rozporządzenia, nie można kierować się względami nazewnictwa danego stanowiska pracy. Należy ustalić jakie prace ubezpieczony rzeczywiście wykonywał, bowiem ta okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. wyrok S.N. z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie II UK 337/03, publik. OSNP 2004/22/392).

Zdaniem tego Sądu fakt wykonywania przez R. K. pracy w szczególnych warunkach we wskazanych wyżej spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Niewątpliwie przez okres zatrudnienia w Kombinacie (...) w W., od momentu uzyskania uprawnień do kierowania traktorem w dniu 08 czerwca 1970 r. (protokół rozprawy z dnia 25 września 2012 r. - nienumerowane karty akt sprawy), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych, tj. prace wymienione w załączniku do rozporządzenia: wykazie A dziale VIII pozycja 3. Również przez cały okres zatrudnienia w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S. oraz w (...) Krajowym i (...) ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, tj. prace wymienione w załączniku do rozporządzenia: wykazie A dziale VIII pozycja 2.

Sąd Okręgowy nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować wiarygodność materiału dowodowego, w tym zeznań ubezpieczonego złożonych na rozprawie w dniu 24 października 2012 r., zwłaszcza w świetle potwierdzenia tych okoliczności przez świadków: R. W., E. S., W. D. oraz A. B.. W ocenie tego Sądu, powyżsi świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy. Sąd I instancji nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować ich wiarygodność. W tym zakresie uwadze tego Sądu nie umknął fakt, iż świadek R. W., zatrudniony na analogicznym stanowisku w latach 1966-1991 w tym zakładzie pracy, uzyskał zaliczenie okresu pracy do pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy jednocześnie pominął zeznania świadka M. P. wobec faktu, iż przesłuchanie tego świadka nie wniosło żadnych nowych informacji do materiału dowodowego - ograniczył się do wskazania, iż przez pewien okres czasu ubezpieczony był jego sąsiadem w tym samym budynku w T. i zwracał uwagę na fakt parkowania przez niego samochodu pod budynkiem.

Sąd ten nie znalazł podstaw dla uwzględnienia zarzutów organu rentowego odnośnie wadliwości zaświadczenia z dnia 09 kwietnia 2010 r. o wykonywaniu przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez (...) Krajowy i (...). Organ rentowy kwestionował brak pieczętki firmy oraz pieczętki imiennej osoby wystawiającej dokument - jednakże w ocenie Sądu I instancji jego treść nie budzi żadnych wątpliwości, jest czytelna i jasna, wskazano prawidłowe okresy zatrudnienia ubezpieczonego, poprawną podstawę prawną zaklasyfikowania rodzaju wykonywanej pracy w warunkach szczególnych z odniesieniem do wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia, jak również żadnych wątpliwości nie budzi podpis W. D. jako przedsiębiorcy wystawiającego przedmiotowe zaświadczenie.

Równocześnie Sąd ten podzielił stanowisko organu rentowego odnośnie faktu, iż w świetle brzmienia art. 50 lit. d ust. 1 ustawy (wskazującego, iż „Przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury (...)”) nie ma prawnej możliwości zastosowania tego przepisu dla ustalenia będącej przedmiotem niniejszego sporu kwestii uprawnienia do świadczenia w postaci zwykłej emerytury pracowniczej.

Osobnego rozważenia wymagała kwestia możliwości zaliczenia ubezpieczonemu do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej.

W myśl § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956 r. Nr 39, poz. 176 ze zm.) okresy wymienione w art. 8 dekretu zalicza się do wymaganych okresów zatrudnienia tak jak zatrudnienie w II kategorii, z wyjątkiem tych okresów służby wojskowej, które w myśl obowiązujących przepisów podlegają zaliczeniu do I kategorii zatrudnienia. Jeżeli jednak pracownik bezpośrednio przed okresami wymienionymi w art. 8 dekretu wykonywał zatrudnienie w I kategorii, okresy te zalicza się tak jak zatrudnienie w I kategorii zatrudnienia. Zgodnie z § 1 pkt 2 powyższego rozporządzenia, do I kategorii zatrudnienia zalicza się następujące prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze godzin obowiązującym w danym zawodzie prace wykonywane w warunkach szkodliwych dla zdrowia wymienione w wykazie, stanowiącym załącznik do niniejszego rozporządzenia.

Art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.) wskazuje, iż czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy okresami składkowymi są okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby.

Niewątpliwie aktualna treść przepisu art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony daje podstawę wliczenia odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia jedynie w zakresie uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Jednakże oparcie się na aktualnym brzmieniu art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony nie jest trafne.

Sąd Okręgowy zważył, że ocenę, czy w ustalonym stanie faktycznym czas odbywania przez wnioskodawcę czynnej służby wojskowej należy traktować jako okres zrównany z okresem pracy w warunkach szczególnych w zakresie uprawnień pracowniczo-emerytalnych w kontekście przepisów regulujących uprawnienia związane z odbywaniem czynnej służby wojskowej - należy odnosić do regulacji obowiązujących w czasie, kiedy wnioskodawca odbywał służbę wojskową, tj. w latach 1972-1974, a nie do przepisów dotyczących tej materii obowiązujących w dacie złożenia wniosku lub wydania decyzji przez organ rentowy.

Wywodził dalej, że analiza przepisów o powszechnym obowiązku obrony wskazuje, że podlegały one częstym zmianom, przy czym w stanie faktycznym sprawy podstawowe znaczenie ma brzmienie ustawy o powszechnym obowiązku obrony obowiązujące w okresie od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r., tj. w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej.

Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Podkreślenia wymaga, że na wskazanych warunkach

okres zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podlegał zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie „wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. Należy więc uznać, że „wszelkie uprawnienia wynikające z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych” to także uprawnienia wynikające z ubezpieczenia społecznego, będące pochodnymi pozostawania w stosunku pracy, a więc okres czynnej służby wojskowej zaliczony na wskazanych warunkach do okresu zatrudnienia (stosunku pracy) trzeba traktować w prawie ubezpieczeń społecznych tak, jak okres podlegania ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy (por. wyroki S.N.: z dnia 22 października 2009 r. w sprawie I UK 126/09, publik. OSNP 2011/7 - 8, 112 oraz z dnia 06 kwietnia 2006 r. w sprawie III UK 5/06, publik. OSNP 2007/7-8/108, M.P.Pr. 2007/8/434).

W ocenie Sądu I instancji brak jest przeszkód dla doliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej ubezpieczonego do wymaganej dla otrzymania świadczenia emerytalnego ilości okresów pracy w wykonywanej w warunkach szczególnych. Pogląd powyższy znajduje odzwierciedlenie także w aktualnej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, który wskazuje, iż okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia (por. wyrok S.N. z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie I UK 399/11). Sąd Najwyższy bowiem za trafny uznał pogląd odnośnie wymogu stosowania regulacji prawnych obowiązujących w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej, to jest brzmienia przepisów uprawniających do zaliczenia czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia, w tym w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 09 marca 2010 r. w sprawie I UK 333/09).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że okres odbywania przez ubezpieczonego czynnej służby wojskowej należy traktować jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Sąd ten dodał przy tym, iż okolicznością niekwestionowaną w sprawie był fakt, że ubezpieczony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej podjął pracę, nie przekraczając ustawowego terminu 30 dni, od dnia 04 lutego 1974 r. w Spółdzielni (...) w G. Oddziale w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

Reasumując powyższe podkreślił, iż łącznie okresy wykonywania przez wnioskodawcę w pracy szczególnych warunkach, z uwzględnieniem nie zaliczonego przez organ rentowy okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. jako pracy w warunkach szczególnych (w trakcie której ubezpieczony również faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych - kierowcy (...)), okresów pracy uznanych za udowodnione w toku niniejszego postępowania odwoławczego, oraz okresu niespornego, uznanego przez organ rentowy - stanowią okres przekraczający wymagany ustawowo, tj. 15 lat w pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd I instancji wskazał, że w powyższym stanie rzeczy bezprzedmiotowym było badanie okresów pracy ubezpieczonego zakwestionowanych przez organ rentowy w treści zaskarżonej decyzji oraz wskazanych w treści odwołania - albowiem na podstawie przeprowadzonego przez ten Sąd postępowania dowodowego co do okresów zatrudnienia ubezpieczonego w Kombinacie (...) w W. na stanowisku traktorzysty (w tym odbywania przez niego od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. zasadniczej służby wojskowej) oraz w Międzynarodowym Transporcie Drogowym F. F. S. uznać należało, iż R. K. legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie świadectwa pracy w szczególnych warunkach określające stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności.

W ocenie tego Sądu R. K. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ na dzień orzekania osiągnął 60 rok życia, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawał w stosunku pracy, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, a także - po uwzględnieniu okresów pracy zakwestionowanych przez organ rentowy jako okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach - spełnił przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach - według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów, Sąd I instancji na mocy art. 477 (14) § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, mając również na uwadze dyspozycję art. 129 w zw. z art. 100 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., zarzucając mu naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dokonał streszczenia postępowań: administracyjnego i sądowego-pierwszoinstancyjnego, przytoczył treść § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz wskazał, że okres odbywania zasadniczej służby wojskowej nie został wymieniony w wykazie załącznika do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego jako okres pracy w szczególnych warunkach.

Apelujący wywodził dalej, że prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach zachowane jest tylko mocą przepisu przejściowego - art. 184 ustawy emerytalnej. Podjęta zatem przez Sąd Okręgowy rozszerzająca wykładnia obowiązujących przepisów w zakresie możliwości zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania służby wojskowej nie mieści się w założeniach obecnie celach ustawodawcy. Przepis art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej również nie mógł odnosić się do zagadnień emerytalnych, które ukonstytuowały się dopiero na tle rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Literalne brzmienie obowiązującego przepisu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej pozwala jedynie na zaliczenie okresu służby wojskowej do okresów składkowych.

Organ rentowy nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. należy doliczyć do wymaganej dla otrzymania świadczenia emerytalnego ilości okresów pracy w warunkach szczególnych. Ponadto, po odbyciu służby wojskowej wnioskodawca nie podjął zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Organ ten zauważył, że prawo jazdy na samochody ciężarowe powyżej 3,5 tony wnioskodawca posiada od 1973 r., zdobył te uprawnienie w trakcie odbywania służby wojskowej, a zatem niezasadne jest przyjęcie, iż w trakcie odbywania służby wojskowej w latach 1972-1974 wykonywał prace w szczególnych warunkach - kierowcy (...).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. nie wniósł uwag do pozostałych ustaleń Sądu Okręgowego, w zakresie uznanych przez ten Sąd okresów pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach, tj.:

- w okresie od dnia 08 czerwca 1970 r. do dnia 25 stycznia 1972 r. z tytułu zatrudnienia w kombinacie (...), na stanowisku traktorzysty,

- w okresie od dnia 01 marca 1994 r. do dnia 30 kwietnia 1995 r. z tytułu zatrudnienia w Międzynarodowym Transporcie Drogowym (...) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3.5 tony,

- w okresie od dnia 20 stycznia 1998 r. do dnia 30 września 1998 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Krajowym i (...), na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Zdaniem skarżącego powyższe okresy liczone łącznie z okresem uwzględnionym w zaskarżonej decyzji, po ich zsumowaniu, nie wyniosą wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie organu rentowego wnioskodawca nie wykazał zatem, iż z dniem ukończenia 60 roku życia spełnił wszystkie warunki wymagane w treści przepisu art. 184 ustawy emerytalnej.

W konkluzji apelacji organ ten wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Pismem procesowym z dnia 10 grudnia 2012 r., w odpowiedzi na apelację organu rentowego, wnioskodawca wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Chociaż nie wszystkie oceny prawne dokonane przez ten Sąd są prawidłowe, o czym mowa w dalszej części rozważań, zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Istota sporu w niniejszym postępowaniu sprowadzała się do oceny, czy wnioskodawca spełnia łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), przesłanki ustalenia mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej (60 lat - § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego), jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25 letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa

(art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od dnia 01 stycznia 2013 r.).

W przedmiotowej sprawie spór koncentrował się na kwestii spełniania przez wnioskodawcę przesłanki w postaci osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r., wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej).

Sąd Apelacyjny zważył, że dla oceny kwestii spełniania przez R. K. przesłanki z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy okresy: zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. (1 rok, 11 miesięcy i 22 dni) oraz zatrudnienia: od dnia 04 lutego 1974 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. (11 miesięcy i 13 dni) i od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. (6 miesięcy i 10 dni) w Spółdzielni (...) w G., od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) w S. (11 miesięcy), od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 roku w Firmie (...) w G. (6 miesięcy i 19 dni) oraz od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowy i (...) w G. (2 miesiące i 15 dni) podlegają zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ten nie podzielił stanowiska Sądu I instancji, że z uwagi na fakt, że ubezpieczony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, nie przekraczając ustawowego terminu 30 dni, podjął od dnia 04 lutego 1974 r. pracę w Spółdzielni (...) w G. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, a zatem podjął zatrudnienie w szczególnych warunkach, okres jego zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. podlega zaliczeniu do wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Na pełne uwzględnienie zasługuje stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2013 r. w sprawie II UK 140/13 oraz w powołanym tam wyroku tego Sądu z dnia 06 kwietnia 2006 r. w sprawie III UK 5/06, publik. LEX nr 244005, zgodnie z którym okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia.

Powyższe stanowisko znajduje oparcie w wykładni gramatycznej przepisów art. 108 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967 r. Nr 44, poz. 220 ze zm., nazywanej dalej ustawą o powszechnym obowiązku obrony z 1967 r.) oraz § 1 ust. 1 i § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 44, poz. 318 ze zm., nazywanej dalej rozporządzeniem w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy).

Stosownie zaś do treści art. 108 ust. 1 i 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony z 1967 r. w pierwotnym brzmieniu okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy pod warunkiem zachowania terminu, o którym mowa w art. 107 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony z 1967 r.

Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 44, poz. 318 ze zm., nazywanej dalej rozporządzeniem w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy) w pierwotnym brzmieniu zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

W myśl natomiast § 3 rozporządzenia w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy w pierwotnym brzmieniu pracownikowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 1 lub 2, zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Zdaniem Sądu II instancji, w świetle treści powyższych przepisów, brak jest podstaw do zaliczenia do wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresu zasadniczej służby wojskowej, jeżeli żołnierz zatrudniony przed powołaniem do tej służby w warunkach szczególnych w danym zakładzie pracy, po odbyciu czynnej służby

wojskowej, nie przekraczając ustawowego terminu 30 dni, podejmuje pracę w innym zakładzie pracy, nawet jeśli jest to praca w szczególnych warunkach.

Tym samym zasadnie organ rentowy podniósł, że z uwagi na nie podjęcie przez R. K. zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej, okres tej służby od dnia 26 stycznia 1972 r. do dnia 16 stycznia 1974 r. nie podlega doliczeniu do wymaganego do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym okresu pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 23 listopada 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412). W myśl § 42 tego rozporządzenia do wniosków w sprawach świadczeń złożonych przed dniem jego wejścia w życie (jak w niniejszej sprawie) stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm., nazywanym dalej rozporządzeniem w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe).

Z treści § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe wynika, że środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia.

W myśl jego ust. 4, jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty.

Zgodnie zaś z treścią § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W toku postępowania administracyjnego i sądowego w niniejszej sprawie wnioskodawca nie przedłożył świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach dotyczących okresów zatrudnienia: od dnia 04 lutego 1974 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. i od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. w Spółdzielni (...) w G., zaś w świadectwach pracy obejmujących sporne okresy zatrudnienia pracodawca nie stwierdził okresów wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w odniesieniu do okresów zatrudnienia: od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 roku w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) w S., od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...) w G. oraz od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowy i (...) w G. ubezpieczony przedłożył wystawione przez tych pracodawców „zaświadczenia”, z których wynika, że w spornych okresach zatrudnienia wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Wprawdzie zasadnie organ rentowy podniósł, że zaświadczenia te nie spełniają wymogów formalnych, ponieważ nie zawierają określenia wykonywanej pracy ze wskazaniem konkretnej pozycji, działu i wykazu, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, jak również nie zawierają stwierdzenia, że wskazana praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu, lecz podkreślenia wymaga, że w postępowaniu sądowo-odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok S.N. z dnia 02 lutego 1996 r. w sprawie II URN 3/95, publik. LEX nr 24774).

W związku z powyższym ubezpieczony ma możliwość i obowiązek udowodnienia faktu świadczenia pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach zatrudnienia przy zastosowaniu różnorodnych środków dowodowych.

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji jednego z wykazów, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego (por. wyrok S.N. z dnia 01 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 21/10, publik. LEX nr 619638).

Z treści przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego wynika zaś, że do zaliczenia okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do okresów pracy uzasadniających prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym rozporządzeniu konieczne jest, aby praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy przeanalizowano zatem wymagało, czy zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy daje podstawy do stwierdzenia, że w okresach zatrudnienia: od dnia 04 lutego 1974 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. i od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. w Spółdzielni (...) w G., od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) w S., od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...) w G. oraz od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowy i (...) w G. wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach, o których mowa w wykazach A lub B, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, a w przypadku pozytywnej odpowiedzi, czy prace te wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W ocenie Sądu II instancji przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody, a w szczególności treść dokumentów w postaci: świadectw pracy ze Spółdzielni (...) w G. z dnia 26 października 1982 r. (k. 29-30 i 35-36 akt ZUS, plik I), świadectwa pracy z Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowo-Produkcyjnego (...) w S. (k. 89 akt ZUS, plik I), zaświadczenia z tego zakładu pracy z dnia 14 czerwca 1999 r. (k. 91 akt ZUS, plik I), świadectwa pracy z Firmy (...) w G. z dnia 31 maja 1997 r. (k. 93 akt ZUS, plik I), zaświadczenia z tego zakładu pracy z dnia 15 czerwca 1999 r. (k. 95 akt ZUS, plik I), świadectwa pracy z (...) Krajowy i (...) w G. z dnia 20 października 1997 r. (k. 97-98 akt ZUS, plik I) oraz zaświadczenia z tego zakładu pracy z dnia 09 czerwca 1999 r. (k. 99 akt ZUS, plik I), jak również treści legitymacji ubezpieczeniowej (koperta k. 115 akt ZUS, plik I), oceniane przez pryzmat posiadania przez R. K. od 1973 r. uprawnień do kierowania samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (książeczka wojskowa k. 23 akt ZUS, plik I), pozwalają na przyjęcie, że w spornych okresach zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał on prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, o których mowa w poz. 2, działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Podlegające zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia R. K.: od dnia 04 lutego 1974 r. do dnia 18 stycznia 1975 r. (11 miesięcy i 13 dni) i od dnia 04 czerwca 1975 r. do dnia 13 grudnia 1975 r. (6 miesięcy i 10 dni) w Spółdzielni (...) w G., od dnia 01 sierpnia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) w S. (11 miesięcy), od dnia 12 listopada 1996 r. do dnia 31 maja 1997 r. w Firmie (...) w G. (6 miesięcy i 19 dni) oraz od dnia 01 sierpnia 1997 r. do dnia 15 października 1997 r. w (...) Krajowy i (...) w G. (2 miesiące i 15 dni), liczone z okresami uwzględnionymi przez organ rentowy, tj. 13 lat, 2 miesiące i 2 dni, wynoszą łącznie 16 lat, 3 miesiące i 29 dni, a zatem więcej aniżeli wymagany okres co najmniej 15 lat (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Tym samym, wbrew stanowisku apelującego, zasadne jest przyjęcie, że wnioskodawca spełnia, wynikającą z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przesłankę nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w postaci osiągnięcia na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. wymaganego w przepisach dotychczasowych okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a zatem brak jest podstaw prawnych do odmowy przyznania mu tego świadczenia.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.